

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Примљено: 2. 7. 2026.			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
	662/1		

**Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу
Продекану за науку**

На основу Одлуке о одобравању плаћеног одсуства за период од 2. марта до 30. јуна 2026. године и тачке којом је предвиђено извештавање Наставно-научног већа, подносим следећи:

**ИЗВЕШТАЈ
О СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ И ИСТРАЖИВАЊУ У ИНОСТРАНСТВУ**

Истраживачки боравак у Грацу за који ми је одобрено одсуство одржан је у периоду од 2. марта до 30. јуна 2026. године, са циљем спровођења пројекта под називом „Анализа методичких поступака у настави правног превођења са фокусом на примену паралелних преводних корпуса”, а његова реализација омогућена је стипендирањем у оквиру програма GoStyria Универзитета у Грацу и аустријске савезне државе Штајерске. Пројекат је спроведен у оквиру израде моје докторске дисертације под називом „Утицај примене паралелног преводног корпуса на квалитет правног превода у образовању преводаца: емпиријско истраживање”. Циљ боравка у Грацу био је да се допринесе изради докторске дисертације, и то кроз анализу наставних пракси у области правног превођења на Институту за теоријску и примењену транслатологију Универзитета у Грацу (Institut für Theoretische und Angewandte Translationswissenschaft (ITAT) der Universität Graz), као и кроз реализацију експерименталног дела истраживања са студентима овог института, који су за потребе дисертације преводили одабране правне текстове.

Током семестра, под менторством проф. др Штефана Баумгартена (Univ.-Prof. Dr.phil. Stefan Baumgarten) и лекторке за Б/Х/С језик Зринке Приморац Аберер (Mag.phil. Zrinka Marija Primorac Aberer), стручне за мој језички пар, реализовала сам све активности које су првобитно биле предвиђене пројектом. Најпре сам, паралелно са почетком наставе, анализирала релевантне курикулуме, наставне и модулске планове, као и материјале који се користе у настави. На тај начин стекла сам увид у садржаје планиране за дати семестар, и то у којој мери се планирање наставе на Универзитету у Грацу разликује од праксе на матичном универзитету.

Након тога сам присуствовала настави на курсевима 26S 520.173 B/K/S: Translatorische Basiskompetenzen 2a (B/K/S-Deutsch) KS, 26S 520.174 B/K/S: Translatorische Basiskompetenzen 2b (Deutsch-B/K/S) KS и 26S 520.175 B/K/S: Translatorische Basiskompetenzen 2c (Deutsch, B/K/S) KS, који заједно чине велики курс Translatorische Basiskompetenzen – TBK („Основне преводилачке

компетенције”), који је обавезан предмет за студенте превођења на завршној години студија. Курсеве су водиле лекторке Зринка Приморац Аберер и Јефимија Цвијетић. На поменутим курсевима хоспитовала сам у току целог семестра, у периоду март–јун 2026, а присуствовала сам и колоквијумима и испитима.

Током наставе сам сваке недеље систематски посматрала које се дидактичке методе примењују у области правног превођења, на који начин наставници организују наставни процес, који се текстови бирају за рад и како се они представљају студентима. Поред тога, пратила сам интеракцију између наставника и студената, као и напредак студената током семестра. Током ових активности континуирано сам водила белешке, које ће, према плану, бити детаљније анализирани и представљени у научном раду који припремам за објаву. До сада сам, због доступности извора, у већој мери била усмерена на правни систем Савезне Републике Немачке, те ми је овај боравак омогућио дубљи увид у преводичке праксе у оквиру правног система у Републици Аустрији.

Пројектом је такође било предвиђено интервјуисање наставника и студената на Институту. Најважнији аспекти који су били предмет разговора односили су се на искуства у овако конципираној настави, изазове у наставном процесу, перципирани ефекат примењених наставних техника и метода, ставове према употреби паралелних корпуса, као и перспективе рада преводаца. Подаци студената прикупљени су путем онлајн-анкете у формату Гугл упитника (Google Forms). Са наставницима су спроведена четири полуструктурирана интервјуа. Прикупљени подаци, односно транскрипти интервјуа и одговори из анкете, биће накнадно анализирани методом квалитативне анализе садржаја, с циљем идентификовања кључних тема и образаца.

У току мог борава на Универзитету у Грацу реализовано је и квантитативно, експериментално истраживање. Предмет моје докторске дисертације јесу паралелни преводни корпуси у образовању преводаца. Уз велику подршку лекторке Зринке Приморац Аберер, за потребе квантитативног истраживања прикупила сам корпусе судских пресуда из Републике Србије, прилагодила текстове конкретном истраживању и превела их на немачки језик. Поменуте пресуде искористиле смо након спроведеног експеримента и у оквиру наставне јединице за показивање рада са Традосом (Trados Studio) водећим софтвером за превођење потпомогнуто рачунаром (CAT alat – Computer-Assisted Translation).

У истраживању су учествовале две групе испитаника: експериментална и контролна група на Универзитету у Грацу, које су радиле са корпусом и преводиле одабране текстове. Пошто је укупно десет студената изразило жељу да учествује, захваљујући понуди др Дијане Трокнер Глова, у истраживање је укључено и шест

студенткиња Универзитета у Бечу, које су у том семестру код ње похађале курс из правног превођења. На тај начин број испитаника је знатно повећан.

Након што сам прикупила све преводе учесника, одржала сам у оквиру два курса у Грацу и Бечу, под менторством Зринке Приморац Аберер и Дијане Трокнер Глова, две радионице. Том приликом сам свим учесницима детаљно представила своје истраживање и упознала их са методом коју предлагем. Радионице су одржане 8. маја у Грацу и 22. маја у Бечу, при чему је друга радионица реализована онлајн.

Поред наставе на Институту, у оквиру које сам хоспитовала, присуствовала сам бројним радионицама и догађајима релевантним како за писање докторске дисертације, тако и за наставни рад на Универзитету у Нишу, а које су организоване у оквиру пројеката за подршку докторандима на Универзитету у Грацу. Моје учешће, односно присуство овим догађајима, по потреби може бити документовано.

Поменути догађаји су следећи:

- 5. март: „Translation and Interpreting-oriented Language Learning and Teaching (TILLT)” у организацији Радне групе за језичку и преводилачку дидактику. У оквиру овог догађаја Енрике Сересо Еперо са Универзитета у Валенсији одржао је радионицу „Designing Effective Language Teaching Materials for Translation and Interpreting Programs: Connecting Theory to Practice”.
- 23. март: курс „Search like a Pro: Suchstrategien und Suchoperatoren”.
- 10. април: радионица „Prüfungsimmanente Lehrveranstaltungen im KI-Zeitalter”.
- 14. април: курс „Vorsicht, Falle! Fake Journals, Predatory Conferences & Co.”.
- 29. април: курс „Auf den Punkt gebracht – Crashkurs Korrekturlesen”.
- 21. мај: предавање др Еве Зајдл са Института за теоријску и примењену транслатологију на тему „TILLT im Kontext von fachsensibler Hochschuldidaktik”.
- 2. јун: курс „Praxis-Workshop: Ausgewählte KI-Tools in der Literatursuche”.
- 17. јун: радионица „Wie kann ich generative KI beim Schreiben nutzen?”.

Поред тога, интензивно сам користила Главну библиотеку Универзитета у Грацу (Hauptbibliothek der Uni Graz), као библиотеке Института за теоријску и примењену транслатологију и Института за славистику. У њима сам истраживала релевантну стручну литературу за потребе докторске дисертације, скенирала бројне материјале и преузела велики број извора путем онлајн услуга Библиотеке.

Своје радне обавезе према Филозофском факултету Универзитета у Нишу такође сам испуњавала редовно. У току целог семестра недељно сам онлајн изводила вежбе из предмета Савремени немачки језик 2 (пет часова) и Савремени немачки језик 6 (два часа) на Департману за немачки језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Нишу. Вежбе су извођене према упутствима

и на начин како су назначили предметни наставници, а у складу са одлуком о начину извођења наставе за време одсуства. Такође, одржавала сам онлајн консултације, водила друштвене мреже Департмана (креирала садржај, објављивала прилоге, вршила кореспонденцију и сл.), учествовала у активностима на интерном пројекту, учествовала 29. маја онлајн на Петнаестој међународној научној конференцији: *Језик, књижевност и вештачка интелигенција*, подносила редовно сваког месеца извештаје о раду. У јуну сам учествовала у одржавању припремне наставе на Департману, која је била организована онлајн.

Све активности предвиђене истраживачким пројектом и Одлуком ННВ од 29. јануара 2026. године реализоване су готово без потешкоћа. Извесно ограничење представљао је мали број студената за Б/К/С језик на Универзитету у Грацу, што је превазиђено укључивањем студената из Беча.

У Нишу, 1. јул 2026. године

Подносилац извештаја
Сања Стевановић
Сања Стевановић